

nagybudapesti munkástanács és a Kádár kormány között folyó tárgyalásokról. Mindkét dokumentum magán viseli annak a fölismerésnek a bélyegét, hogy a szovjet beözönlés után kompromisszumos megoldást kell keresni. Magától értetődik, hogy e szövegek éppen csak betekintést nyújtanak a munkástanácsok elképzeléseibe⁵.

Hogy az olvasó világosabb képet alkothasson magának az 1956-os forradalom munkástanácsairól, a Magyar Füzetek önálló kötetben fogja összegyűjteni a legfontosabb dokumentumokat⁶. Ennek érdekében kérjük olvasóinkat, hogy ha ilyen dokumentum birtokukban van, azt, vagy annak másolatát küldjék meg címünkre.

K.I.

A NAGYBUDAPESTI KÖZPONTI MUNKÁSTANÁCS FELHÍVÁSA VALAMENNYI ÜZEMI, KERÜLETI ÉS MEGYEI MUNKÁSTANÁCSHOZ

MUNKATÁRSAINK!

A nagybudapesti üzemek, kerületek alulról, demokratikusan megválasztott központi munkástanácsa fordul hozzatok tájékoztató és hívó szóval, hogy sorainkat még egységesebbé, erősebbé rendezzük.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács, mint ismeretes, nagyüzemek kezdeményezésére nov. 14-én jött létre, hogy összefogja a gyárak munkástanácsainak munkáját,

⁵ Mindkét dokumentumot a brüsszeli Nagy Imre Társadalomtudományi Intézet által kiadott *Szemle* 1959-60. évfolyamának 4. számából vettük.

⁶ Dokumentum-gyűjtemény erről a témáról eddig csak francia nyelven látott napvilágot, Nagy Balázs válogatásában és Pierre Broué gondozásában: « Pologne-Hongrie 1956 », E.D.I. Párizs 1966.

követeléseinket egységesen képviselje. Az azóta eltelt idő alatt megalkuvás nélkül, a legkülönbözőbb fórumokon lépett fel a központi bizottság a nagybudapesti munkásság követeléseivel, és bár az eddig elért eredmények távolról sem kielégítőek, mégis elmondhatjuk, hogy e tárgyalások során soha egy pillanatra sem tértünk el a nagyszerű október 23-i nemzeti forradalom célkitűzéseitől, alapvető követeléseitől.

Mint számtalanszor, úgy most is elmondhatjuk, hogy minket a munkásosztály bízott meg és e megbízásunkhoz hiven megvédjük, ha kell életünk árán is gyárainkat, hazánkat a kapitalista, földesúri restauráció ellen. Ugyanakkor azonban független hazánkban magyar módra akarjuk felépíteni társadalmi, gazdasági rendünket és a forradalom követeléseiből nem engedünk. Mi a társadalom alapjául a munkát tekintjük. Munkások vagyunk, dolgozni akarunk. E cél vezetett bennünket, mikor legutóbb november 21-re összehívtuk a vidék, a megyék képviselőit is Budapestre, a Sportcsarnokba, hogy egy országos munkástanács ülésen megvitassuk legfontosabb kérdéseinket, a munka beindításának lehetőségét.

E jószándékú értekezlet megtartását a kormány megakadályozta, annak ellenére, hogy ezt előzetesen a kormánynak bejelentettük, sőt a kormány képviselőjét az ülésre meg is hívtuk. Ez a váratlan intézkedés elmérgezte a helyzetet. Mikor híre röppent az eseménynek, budapesti gyáraink, a közlekedés minden központi irányítás nélkül azonnal leállt és tiltakozó sztrájkba kezdett.

A vidék megbízottaival mégis felvettük a kapcsolatot. Határozatot hoztunk, hogy a kormány intézkedése ellen tiltakozó 48 órás sztrájk ellenére is hajlandók vagyunk, a sztrájkjog fenntartása mellett, felvenni a munkát az egész országban, ha a kormány az országos munkástanácsot, mint a munkásság egyetlen tárgyalási szervét elismeri, és az alapvető forradalmi célkitűzéseken épült november 14-én elfogadott követelésekre vonatkozó tárgyalást azonnal tovább folytatja.

Ezek alapján november 22-ről 23-ra virradó éjjel a pécskomlói bányászküldöttség egy tagjával kiegészített bizott-

ságunk tárgyalt Kádár Jánossal, a Minisztertanács elnökeivel.

A rádióban 23-án reggel Balázs József, küldöttségünk egy tagja, személyesen közölte a tárgyalás eredményét. A közlemény lényege az, hogy a Minisztertanács elnöke a Nagybudapesti Központi Munkástanácsot tárgyalófélként elismerte, és ígéretet tett arra, hogy a munkástanácsok jogkörével kapcsolatban a Nagybudapesti Központi Munkástanács további követeléseit a Minisztertanács elé terjeszti, egyben a kormánnyal folytatott további tárgyalások megegyezéseiről tájékoztatási lehetőséget nyújt. (...)

... A gyárak a mi kezünkben, a munkástanácsok kezében vannak, s hogy mégis mindinkább növekedjék az erőnk, az egységes intézkedésre és eljárásra az alábbi feladatok megvalósítását tartjuk a legfontosabbnak:

1. Minden kerületben és megyében, ahol még nem alakult meg a kerületi, ill. megyei munkástanács, alulról jövő demokratikus választás révén hozzák létre e szervezetet. Ezért — elsősorban a megyei központokban lévő — nagyobb üzemek kezdeményezzék e központi tanácsok megvalósítását.

2. Minden kerületi és megyei központi tanács azonnal vegye fel az érintkezést a Nagybudapesti Központi Munkástanáccsal (Budapest, VI, Akácfa utca 15-17, telefon 422-130.) A munkástanács elnöke Rácz Sándor, a Standard (Beloianisz) gyár munkástanácsának elnöke, helyettese Kalocsai György, a Csepeli Növényolaj gyár munkástanácsának küldötte, titkára pedig Babai István a Fővárosi Villamosvasút munkástanácsának elnöke.

A megyei munkástanács egy igazolt megbízottja azonnal, személyesen keresse meg a Nagybudapesti Központi Munkástanácson a titkárságot, a kapcsolatok kiépítése és a felmerült kérdések megbeszélése érdekében.

3. Az üzemi munkástanácsok egyik legfontosabb feladata, a munka megszervezése mellett, a végleges munkástanácsok minél előbbi megválasztása. E választásnál éppoly eréllyel kell fellépniünk a Rákosi diktatúra, mint a kapitalista restauráció mozgolódása ellen.

Becsületes, tisztaéletű és tisztakezű magyar dolgozókat

a tanácsba! Biztosítani kell a munkások részére legalább kétharmados többséget a tanácsban...

A tanácsok jogkörére vonatkozólag nem érthetünk egyet az elnöki tanács idevonatkozó rendeletével. Ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy a közlekedési (MÁV, Villamosvasútak, Autóbuszüzemek) valamint minden olyan helyen legyenek munkástanácsok, ahol ezt a dolgozók összessége kívánja. Folyó hó 26-án folytatott tárgyalásunkon a Minisztertanács elnöke megígérte, hogy álláspontunkat a Minisztertanács elé terjeszti. Addig is felhívjuk az ilyen intézmények mellett kialakult tanácsokat a további működésre. A minisztériumokban és főhatóságoknál működő Forradalmi Tanácsok jogkörét illetően sem érthetünk egyet az Elnöki Tanács határozatával. A jelenleginél sokkal szélesebb jogkört tartunk a forradalmi tanácsok számára helyesnek.

Az igazgatóra vonatkozólag pedig az az álláspontunk, hogy az igazgatót pályázat alapján a munkástanácsoknak saját maguknak kell megválasztani, és az állás betöltését nem szabad miniszteri vagy minisztériumi jóváhagyástól függővé tenni. Felhívjuk a munkástanácsokat, hogy teljes erejükkel harcoljanak álláspontjuk megvalósításáért, de ne fogadják el a múltban levitézlett, néptől elszakadt, kívülről a gyárra kényszerített úrhatnám vezetőket és óvakodjanak a kétesmúltú, karrierista elemektől.

4. A továbbiakban igen fontos, hogy az új üzemi bizottságok megválasztását a munkásosztály igazi akaratának kifejezői, a munkástanácsok vegyék kezükbe. A gombamódra növe új « szabad szakszervezetek » maximalista bérveteléseik elismertetésével akarnak népszerűséget szerezni a maguk számára. E « szabad szakszervezetekben » azonban nem a választott emberek a hangadók, hanem a rákosista korszak kompromittált személyei. A szakszervezetek úgy igyekeznek most beállítani a munkástanácsokat, mint ha azok a szakszervezetek harcának eredményeképpen jöttek volna létre. Talán mondanunk sem kell, hogy mindez enyhén szólva nem felel meg a valóságnak, a munkástanácsokért egyedül a munkások küzdöttek, s a tanácsok harcait, segítség helyett igen sokszor megnehezítették a szakszervezetek.

A mi véleményünk az, hogy érdekképviseleti szervezetre, szakszervezetekre, üzemi bizottságokra igenis szükség van, de csak olyanra, amely alulról felfelé, demokratikus úton jött létre, és amelyben valóban a munkásosztály becsületes képviselői a vezetők. Ezért fontos, hogy az egyes gyárak üzemi bizottságait a munkástanács végleges megalakulása után a legdemokratikusabban válasszák meg, hogy azok személyi összetételükben biztosítékok legyenek a forradalom követeléseinek teljesítésére.

Ellere vagyunk a függetlenített szakszervezeti funkcionáriusi állás megtartásának. Az Üzemi Bizottság munkáját, éppúgy mint a munkástanács munkáját társadalmi munkának tekintjük.

Nem akarunk a forradalom vámszedői lenni, s nem tűrjük, hogy bárki is azzá változzon.

A szakszervezeti tagságot az önkéntesség alapján képzeljük el, annál is inkább, mert ez lehetetlenné teszi a szervezet elbürokratizálódását, és a néptől való elszakadását.

Tiltakozunk az újonnan alakult « Szabad Szakszervezetek » azon beállítása ellen, hogy a munkástanácsokat csak kizárólag mint gazdasági szervezetet fogadják el. Állíthatjuk, hogy ma Magyarországon a munkásság igazi érdekeit a munkástanácsok képviselik, s nincs erősebb politikai hatalom ma az országban, mint a munkástanácsok hatalma. Minden erőnkkel a munkáshatalom erősítésén kell dolgozunk.

5. A kerületi és megyei munkástanácsok azonnal vegyék fel a kapcsolatot az illetékes Vörös kereszt elosztó szervével, és küldjék el megbízottaikat a központba, hogy az igazságos elosztást társadalmi úton biztosítsák. Igen fontos, hogy a delegáltak közt szakértő is legyen.

6. Az infláció megakadályozása érdekében szervezzék meg a kerületi és megyei tanácsok a piaci és árusítócsarnoki társadalmi ellenőrző szerveket, hogy a munkásság elejét vegye az árdrágításnak. A társadalmi ellenőrök járják rendszeresen sorra az elárusító helyeket, és az esetleg tapasztalt visszaéléseket, — amellettt hogy pellengérré állítják azok elkövetőit — azonnal jelentsék illetékes helyen.

7. A megyei és kerületi tanácsok mindent tegyenek meg a közvélemény helyes tájékoztatására, ha van rá mód, követeljenek teret a helyi sajtóban, állandóan tájékoztassák a gyárak, üzemek dolgozóit a valóságnak megfelelően. Ennek érdekében a központi tanácsok nagyobb üzemekben gondoskodjanak arról is, hogy a felhívásunk jusson el minden egyes üzembe. Többször megismételt kérésünkre a Minisztertanács elnöke ígéretet tett arra, hogy napilap engedély kérésünket folyó hó 27-én a Minisztertanács elé terjeszti. A kérés jóváhagyása után megoldódik a helyzet a tájékoztatás problémájára vonatkozóan is.

Befejezésül csak annyit: ma arra van szükség, hogy a munkástanácsok teljes egységben töretlenül, a munkafelvétellel is az október 23-i nemzeti forradalom ügyét szolgálják. Mi megtettük az első lépést, most a kormányon van a sor, több hónap is kell ehhez. Nekünk ez alatt az idő alatt éberem kell örködnünk, mert a Rákosi-Gerő klikk kompromittált személyei a zavarosban halásznak, és restaurációra törekszenek. Mi napról-napra erősödünk. Velünk vannak, csatlakoztak hozzánk, a forradalom előkészítésében oly kiváló munkát végzett becsületes íróink, mögénk sorakoztak a színészek, képzőművészek, zeneművészek, az értelmiség minden szervezetét magában foglaló Magyar Értelmiségi Forradalmi Tanács. Most jön létre harcaink eredményeként az az eddig nem látott nemzeti egység, amelyben minden becsületes magyar ember velünk tart. Találjunk még jobban egymásra, tartsunk méginkább egymással kapcsolatot, mi munkástanácsok is, és igazi forradalmi éberséggel egységesen harcoljunk tovább szent célunkért, a független, demokratikus, nemzeti sajátosságainak megfelelően épülő szocialista Magyarországért.

Budapest, 1956. évi november 27-én.

NAGYBUDAPESTI KÖZPONTI MUNKASTANÁCS

JEGYZET: Szabad Szakszervezeteknek azokban a hetekben a párt-ellenőrizte SZOT nevezte magát. Lásd még alább. (A Szerk.)